FiCom

Tietoliikenteen ja
tietotekniikan
keskusliitto, FiCom ry

Lausunto
25.4.2016
ML

Liikenne- ja viestintävaliokunta HE 49/2016 vp asiantuntijakuuleminen

FiComin lausunto maantielain ja ratalain muuttamisesta HE 49/2016 vp

Liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi maantielain ja ratalain muuttamisesta sekä eräiksi näihin liittyviksi laeiksi, joista FiCom esittää kunnioittaen seuraavaa:

FiComin keskeiset viestit:

- **FiCom pitää positiivisena sitä, että laajakaistarakentamista pyritään edistämään siirtymällä tietyissä tilanteissa lupamenettelystä ilmoitusmenettelyyn.**
- **Laajakaistarakentamisen edistämiseksi FiCom ehdottaa viestintäverkkojen luvanvaraisuutta poikkeukseksi ja sijoittamismenettelyksi oletusarvoisesti ilmoitusmenettelyä, jonka edellytykset ja perusteet säädetään laissa.**
- **Jos siirtymistä ilmoitusmenettelyyn ei katsoa tässä vaiheessa mahdolliseksi, tulisi sen tarpeellisuuden arviointi käynnistää välittömästi.**
- **Liikennevirastolle esitetty määräyksenantovaltuus kaapelin asentamisen toteuttamistavasta tulisi poistaa.**
- **Tienpitoviranomaisen vaatimassa siirtovelvoitteessa FiCom ehdottaa kustannusten jakamisessa noudatettavaksi niin sanottua Kuntaliitto-mallia, joka on oikeudenmukainen, selkeä ja osoittautunut käytännössä toimivaksi.**
- **Postilaatikoiden sijoittaminen tiealueelle on välttämätöntä. Niiden sijoittaminen tiealueella sijaitseville suoja- ja näkemäalueille tulee olla edelleen mahdollista Viestintäviraston määräyksessä määrätyllä tavalla. Postilaatikoiden sijoittamisoikeuden luvanvaraisuutta olisi tarkoituksenmukaista arvioida uudelleen esimerkiksi postilain kokonaisuudistuksen yhteydessä.**
- **FiCom ehdottaa 42 – 42 b §:n voimaantuloksi syksyä 2016, koska kesken rakentamiskautta kesällä 2016 ei ennätetä toteuttaa vaadittavia ohjeistuksia ja koulutuksia.**

Viestintäverkot ovat digitalisaation perusta ja mahdollistaja

Digitalisaation keskeinen mahdollistaja ovat viestintäverkot. Ilman viestintäverkkoja ei tietoyhteiskuntaa olisi olemassa, sillä ne mahdollistavat globaalin, integroidun ja sähköisen tiedon.

Teleyritykset investoivat Suomeen joka vuosi yli 600 miljoonaa euroa, joista viestintäverkkojen osuus on 530 miljoonaa euroa. Teletoiminnan investointiaste on 15,5 % liikevaihdosta. Koko yrityssektorin investointiaste on noin kolmen prosenttia, ja tämä sisältää myös teleyritysten investoinnit. Yksi keskeinen osa viestintäverkkoinfrastruktuurin edistämistä ja kehittämistä on yksinkertainen, kevyt, tehokas, sähköinen ja tulevaisuuteen suuntautuva lupaprosessi.

FiCom pitää positiivisena sitä, että esityksessä on kiinnitetty huomiota telekaapeleiden rakentamiseen kuuluvien sijoittamislupahakemusten käsittelyn pitkittymiseen. Esityksen tavoitteena on pyrkiä yksinkertaistamaan ja tehostamaan lupakäsittelyä. Tavoite on oikean suuntainen.

Käsittelyn ruuhkautuminen ja käsittelyaikojen pitkittyminen ovat valitettavasti hidastaneet viestintäverkkojen rakentamista. Lisäksi seikkaperäinen ja raskas viranomaisvaatimuksiin perustuva ennakkoselvitysmenettely on osaltaan hidastanut viestintäverkkojen rakentamista sekä nostanut niiden rakentamiskustannuksia merkittävästi. Selvitysten lisäkustannukset ovat vuositasolla noin 4 miljoonaa euroa.

Liikenneviraston määräyksenantovaltuus 42 § 5 momentti ja 42 a § 4 momentti

FiCom katsoo, että Liikennevirastolle esitetty määräyksenantovaltuus kaapelin sijoittamisen tai asentamisen toteuttamistavasta tulisi poistaa. FiCom pitää hyvin erikoisena sitä, että viranomainen voisi hallinnollisella määräyksellä määritellä, miten kaapelin asentaminen voidaan toteuttaa.

Yrityksellä tulee olla oikeus päättää, miten se sijoittaa tai asentaa kaapelin, jos se noudattaa muita normeja ja ohjeita, kuten työnaikaisia liikennejärjestelyjä tai muita tarvittavia järjestelyjä. Määräyksen tulee mahdollistaa eri kaapeleiden asentamistavat, joten sääntelyn tulee olla teknologianeutraalia. Määräys voi koitua laajakaistarakentamisen edistämisen sijaan sitä vastaan, jos se ei mahdollista jo olemassa olevia ja uusia, entistä nopeampia, edullisempia ja keveämpiä asennustapoja, jotka koituvat laajakaista- ja tienkäyttäjien eduksi.

Esityksen 42 §:n 5 momentti (sähkö- ja telekaapeleita koskeva virke) ja 42 a §:n 4 momentti ovat tarkoitukseltaan yhdenmukaiset. FiCom ehdottaa, että valiokunta esimerkiksi toteaisi mietinnössään, että

> *”Sijoittamisella tarkoitetaan rakenteiden, rakennelmien, laitteiden ja kaapelireitin sijaintia. Sijoittamisella ei tarkoiteta sijoittamis- tai asentamistyön toteuttamistapaa.”*

42 a § Ilmoitusmenettelyn tulisi olla lähtökohtaista

FiCom pitää positiivisena sitä, että lupamenettelyä ehdotetaan tietyin edellytyksin kevennettävän ilmoitusmenettelyksi. Jotta viestintäverkkojen ja erityisesti laajakaistaverkkojen rakentaminen helpottuisi, tulisi ilmoitusmenettelyn piiriin kuuluvaa rakentamista huomattavasti laajentaa. Viestintäverkkojen osalta lähtökohtana tulisi olla ilmoitusmenettely.

Lupamenettelyä sovellettaisiin ainoastaan niissä tapauksissa, joissa sijoittamiseen liittyy tosiasiallista suojan tarpeen harkintaa, kuten esimerkiksi pohjavesisuojelua. Moottoriteiden osalta Liikenneviraston tulisi suunnitelmavaiheessa varata tilaa suojaputkitukselle ja rakennusvaiheessa rakentaa ne teleyritysten tarpeiden mukaisesti. Louherakenteeseen tulisi rakennusvaiheen aikana rakentaa suojaputkitus Liikenneviraston koordinoiman tarvekartoituksen mukaisesti.

Perusteluna ilmoitusmenettelyn oletusarvoisuudelle on, että ilmoitus pitää sisällään lähtökohtaisesti saman ja riittävän selvityksen, jonka luvan saaminen edellyttää. Nyt esitetty ilmoitusmenettelyn käyttöala on erittäin suppea ja rajaa tarpeettomasti sen käyttötarkoitusta. Sen käytännön vaikutus on marginaalinen

kokonaisrakentamiseen verrattuna. Lisäksi viestintäverkon sijoittaminen on huomattavasti kevyempää ja nopeampaa kuin sähköverkon, joka vaatii vielä erillisen turvasuojauksen. Verkkojen eri ominaisuudet tulisi huomioida ilmoitusmenettelyssä.

Jos ilmoituksenvaraisuuden ei katsota tässä yhteydessä olevan mahdollista, FiCom esittää, että valiokunta esimerkiksi lausumalla tai muulla sopivaksi katsomallaan tavalla edellyttäisi ilmoituksenvaraisuuteen siirtymisen tarpeellisuuden arvioinnin käynnistämistä esimerkiksi lain voimaantulon jälkeen ja antaisi selvityksen asiasta eduskunnalle yhden vuoden kuluttua lain voimaantulosta.

Toissijaisesti FiCom ehdottaa 2 momentissa olevan ilmoitusajan lyhentämistä, jos jatkovalmistelussa ei jostain syystä pidettäisi ilmoitusolettamaa lähtökohtana. Ilmoitus tulisi tehdä viimeistään *10 ~~21~~ päivää* ennen toimenpiteen suunniteltua aloituspäivää. Perusteluna on, että työmaalla tulee eteen tilanteita, jotka saattavat edellyttää nopeita toimenpiteitä. Ilmoituksia ei myöskään ole tarkoituksenmukaista tutkia kuten lupia, muuten menettelyn hyöty katoaa ja varsinainen rakentaminen hidastuu lupa-aikojen pidentyessä.

Ehdotuksen 3 momentissa annetaan tienpitoviranomaiselle mahdollisuus kieltää toimenpide. FiCom ehdottaa, että tarpeettomien kustannusten välttämiseksi kielto-oikeudelle tulisi asettaa määräaika. Edelleen vaaran aiheuttamisen tulee olla selvä, eikä siinä saa olla harkinnanvaraa.

FiCom esittää, että

> Tienpitoviranomainen voi ilmoituksen saatuaan, *viimeistään 5 päivää (lisäys)* ennen ilmoitettua aloituspäivää, kieltää toimenpiteen toteuttamisen, jos ~~se harkitsee, että~~ kaapelin sijoittaminen aiheuttaa vaaraa liikenneturvallisuudelle tai vähäistä suurempaa haittaa tienpidolle.

42 b § Siirtovelvoite

Siirtokustannusten jakaminen tulisi huomioida pidemmältä ajalta kuin ehdotettu 5 vuotta esimerkiksi lineaarisella jaksotuksella, jossa ensimmäisistä 5 vuodesta vastaa tienpitoviranomainen, kun siirto tapahtuu sen aloitteesta. Tämän jälkeen kustannusjako lasketaan lineaarisesti siten, että tienpitoviranomaisen osuus kustannuksista vähenee laitteiden iän kasvaessa, ja 25 vuoden jälkeen verkon omistaja vastaa täysimääräisesti siirtokustannuksista. Vastaava malli on ollut käytössä Kuntaliiton kanssa, ja sitä on pidetty selkeänä ja oikeudenmukaisena. Esityksen jatkovalmisteluun FiCom esittää Kuntaliiton mallia, joka on osoittautunut käytännössä toimivaksi.

FiCom ei pidä korvaavan johdon ikää ja kapasiteetin lisäystä korvauksen vähentämisperusteena, jos Kuntaliiton mallia ei jostain syystä otettaisi jatkovalmistelussa huomioon ja päädyttäisiin ehdotettuun 5 vuoden tarkastelujaksoon. Passiivisen verkon komponenttien teknis-taloudellinen käyttöikä on 30 – 40 vuotta. Esimerkiksi kuitukaapeleissa kapasiteetin lisäys perustuu aktiivilaitteisiin.

Liikennevirastolle ehdotetaan määräyksenantovaltuutta, jolla se voisi täsmentää 3 momentin säännöstä ottamalla kantaa siihen, miten siirrettävän kohteen ikä ja korvaavan johdon tai kaapelin kapasiteetti vaikuttavat korvauksen määrään tilanteissa, joissa tienpitoviranomainen maksaa siirron. FiCom ei pidä tällaista määräyksenantovaltuutta, jossa korvausvelvollinen viranomainen itse määrää sen suoritettavaksi tulevan korvausmäärän, hallinnon oikeusperiaatteisiin kuuluvan objektiivisuusperiaatteen mukaisena.

Määräyksenantovaltuus on myös ongelmallinen teleyrityksen oikeusturvan kannalta, koska yritys ei voisi käyttää oikeussuojakeinonaan valitusmahdollisuutta. Määräyksenantovaltuuden sijaan asiasta tulisi säätää lailla.

FiCom pitää teleyrityksen oikeussuojan kannalta ongelmallisena sitä, että tienpitoviranomainen voi vaatia siirtoa pelkän ilmoituksen perusteella. FiCom esittää, että pistemäisten siirtojen osalta tulisi antaa perusteltu ilmoitus ja muiden siirtovaatimusten osalta valituskelpoinen päätös (lisäys 105 § 4 momenttiin).

Voimaantulo

FiCom ehdottaa siirtymäaikaa 42 – 42 b §:n voimaantulolle, koska ohjeistusta ja koulutusta ei ennätetä toteuttaa 2016 kesään mennessä, jolloin keskeisillä lupa-/ilmoitusviranomaisilla on lomakausi, ja samaan aikaan on käynnissä vilkkain rakentamisajankohta. FiCom esittää voimaatuloa syksylle 2016, jolloin seuraavaan vuoden suunnittelujakso käynnistyy.

Postilaatikoiden sijoittaminen tiealueelle on välttämätöntä

Postilaatikoiden sijoittaminen tiealueelle on välttämätöntä toimivan ja tehokkaan jakelun takaamiseksi. Toisin kuin esityksen sivulla 10 virheellisesti todetaan, postilaatikoiden sijoittamisoikeus tiealueelle on mahdollista. Nykytilaa ei tule muuttaa, ja postilaatikoiden sijoittaminen tiealueella sijaitseville suoja- ja näkemäalueille tulee olla edelleen mahdollista Viestintäviraston määräyksessä määrätyllä tavalla.

Lisäksi FiCom esittää, että postilaatikoiden sijoittamisoikeuden luvanvaraisuuden tarpeellisuutta arvioitaisiin uudelleen esimerkiksi postilain kokonaisuudistuksen yhteydessä

Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto, FiCom ry

Marko Lahtinen
lakiasiat